

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА
КАФЕДРА КИТАЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КУРСОВА РОБОТА

з китайської філології

на тему:

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СЕМАНТИКИ СХВАЛЕННЯ В СУЧАСНІЙ
КИТАЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРАЛІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕН'ЮЙ)**

Бекіш Владислави Сергіївни

Студентки IV курсу, групи Пкит06-19

Спеціалізація 035 Східні мови і літератури

Філологія (Переклад(китайська))

Науковий керівник: викл. Нижегородцева А. О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ ЄКТС _____

Члени комісії

(підпис)(прізвище та ініціали)

(підпис)(прізвище та ініціали)

(підпис)(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОХВАЛИ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	6
1.1. Концептуальність похвали на різних ланках комунікації та фразеологічній структурі	6
1.1.1. Похвала у низькій ланці комунікації	9
1.1.2. Похвала у високій ланці комунікації	11
1.2. Фразеологічні структури як засіб виразу компліментів	12
Висновки до Розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. СПОСОБИ І ЗАСОБИ ВИРАЗУ ПОХВАЛИ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	15
2.1. Похвала як засіб виразу позитивної оцінки	15
2.2. Використання фразеологізмів як засіб виразу похвали	18
Висновки до Розділу 2	22
ВИСНОВОК	23
论文摘要	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	27

ВСТУП

Вивчаючи мову будь-якого народу, кожен із нас поглиблюється не лише в тонкощі граматичні чи лексичні, в першу чергу ми знайомимось з культурою країни. Ми намагаємось розшифрувати ДНК нації. В чому воно? Можливо, ДНК кожного українця на 20% складається з волі, а ДНК кожного англієця складається з неабиякої любові до чаю? Проте, чай можна і не любити, а від мови зректись неможливо.

Кожен з нас з дитинства пам'ятає слова батьків: «Ти молодець!». Маленька фраза, яка тоді відкривала нове дихання, новий погляд на всесвіт, в якому ти – зміг досягти чогось. Саме це явище, і є похвалою. Вона є одним з варіантів оціночного судження, теми, що довгий час є предметом для досліджень українських: Любимова Ю. С., Ковальчук Ю. Ю., Андрієць М. А. мовознавців, та їх зарубіжних колег: Б'янка Баскіано, Пенелопа Браун та Стівен Левінсон, Хунін Тао (洪银涛). Ми також звернули нашу увагу на фразеологічну структуру китайської мови і зверталися до робіт Федічева О. Є. та Ся Сюйвеня (夏秀文).

Виходячи із потреб сучасного українського китаєзнавства у подальшому розширенні та поглибленні знань про китайську мовну картину світу наше дослідження набуває своєї **актуальності**.

Відповідно до вищенаведеного ми визначили, що:

Предметом нашого дослідження виступає фразеологічна система китайської мови.

А **об'єктом** дослідження виступають – способи і засоби реалізації значення похвали в сучасній китайській мові.

Метою дослідження було проаналізувати фразеологізми типу чен'юй які мають значення «похвали» та висвітлити їх як один з основних засобів реалізації цього явища.

Вказана нами мета дослідження зумовлює виконання низки **завдань**:

1. Проаналізувати контекстуалізацію похвали у сучасній китайській мові;
2. Визначити функціональні та структурні особливості фразеологізми типу чен'юй як засобу реалізації обраного явища;
3. Дослідити способи виразу схвальної оцінки в рамках китайської мовної картини світу.

Практичне значення нашого дослідження полягає у можливості використання його результатів в рамках курсу «Лінгвокультурологія» з метою розширення вже існуючих знань у здобувача освіти, а також в рамках курсу «Вступ до фаху» («Вступ до китайської філології»), як один з засобів ознайомлення здобувача освіти з китайською культурою та поведінковими стереотипами.

Наукова новизна дослідження полягає у тісному поєднанні психолінгвістичних засад, таких як реакції реципієнта та підсвідомі конотації сказаного з прагматичним підходом до фразеологічної системи китайської мови при дослідженні способів і засобів виразу похвали.

Методи дослідження. Аби досягти поставленої нами мети та виконати умови продиктовані завданнями, у нашому дослідженні ми звернулися до наступних методів: серед загальнонаукові методи дослідження: аналіз, дедукція, індукція, описовий метод; до використаних спеціальних лінгвістичних методів належать: метод функціонального аналізу, який ми використали при аналізі функціонування оцінних виразів у різних ланках комунікації; метод структурного аналізу при вивченні структурних елементів фразеологізмів типу чен'юй та зв'язків між ними; метод контекстуального аналізу при перекладі лексичних та синтаксичних одиниць відповідно до контексту, в якому вони вживаються;

Матеріалами дослідження виступили статті різних дискурсів із вживанням фразеологізмів, що реалізують семантику схвалення.

Апробація відбулася на Міжнародній науково-практичній відеоконференція “AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ” 25 травня 2022 року, тема доповіді: *Лінгвокультурологічний аспект реалізації концепту ПОХВАЛА у сучасній китайській мові*. Науковий керівник – викл. Нижегородцева А. О.

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОХВАЛИ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Концептуальність «схвалення» на різних ланках комунікації та у фразеологічній структурі

Сучасне суспільство, а особливо молоде покоління, живе у постійному стресі, оскільки навантаження середньостатистичну людину сягнуло неабияких масштабів. У такому становищі, моральна підтримка, компліменти, звичайне «дякую» стають тим, що тримає тебе щодня на плаву. Саме тому, у нашому дослідженні ми звертаємо увагу на похвалу, як на важливий елемент комунікації, засіб виразу оцінки дій людини, а також як психологічну підтримку.

Схвалення – це вербальний акт людини направлений на так зване «визнання досягнень» або комплімент певним фізичним чи розумовим здібностям отримувача, проте кожна «похвала» проходить крізь призму оцінки мовцем ситуації та мовної картини, що склалася на даний момент. . Вербальна похвала складається з позитивної оцінки чужих атрибутів або дій, коли оцінювач припускає дійсність стандартів, на яких базується оцінка. (Wu, R.-J. R., 2011). У нашому дослідженні ми будемо відштовхуватися від загального визначення похвали, проте і від концепту «загальної ввічливості» у сучасній китайській мові.

«Загальний принцип ввічливості — соціальна норма, тобто неписане правило, за яким діє мовлення людей у культурі. У різних культурах звички, моделі поведінки та принципи ввічливості людей мають суттєві відмінності.» (Chen, 1993). У більшості випадків ввічливість, та компліменти (похвала) універсальні, цей феномен притаманний усім націям та культурам, у більшості випадків він буде відображати глибинні норми суспільства, та його устої, проте кожна з країн, а відповідно і мовних традицій користується власним набором позитивних та негативних якостей, які можуть як засуджуватися так і підноситися.

Якщо країни Європи, так само як і Україна користуються християнськими (біблійськими) нормами поведінки та етикету, то Китай свої давні традиції ввічливості бере з конфуціанських джерел. Як зазначає китайський дослідник Хуан Юнг Лянґ, у сучасній китайській мові еквівалентом ввічливості є 礼貌 *lǐmào* який, як вважають, розвинувся в історії з поняття 禮 *lǐ*. Треба зазначити, що філософ та мислитель Конфуцій жив у часи після падіння рабовласницького устрою на теренах Китаю, що спричинило масштабні феодальні війни, та адвокатував за відновлення «Лі» саме в тому плані яким воно було за часів рабовласницької династії Чжоу, це був концепт ідеального суспільства, тобто привести кожен людину та ставлення до неї відповідно до її місця в суспільній ієрархії (Chen, 1993).

Це можна вважати, одним з витоків культури самоприниження, а отже відмову від отримання компліментів, певну зніяковілість реципієнта та нездатність багатьох людей сприймати похвалу як належить, така маленька «культурна революція» відрізняє китайський світ від європейського, оскільки європейцям з дитинства притаманно розуміння власної цінності, а отже і сприйняття похвали суттєво відрізняється. Померанц як один із перших піонерів у дослідженні реакцій на комплімент запропонував два найвпливовіших принципи розмови, які керують реакцією на комплімент. Принцип 1 стверджує, що одержувачі погоджуються з компліментами та/або приймають їх, а Принцип 2 стверджує, що одержувачі уникають самохвали (Померанц, 1978).

Проведені у 2017 році в Університеті Коннектикуту дослідження вказують, що лиш 1.09% компліментів спрямованих до китайців, які проживають на материку, були сприйняті з позитивною оцінкою, 14.03% було схвально прийняті від мешканців Тайваню, та майже 56% до АВС (American born Chinese).

Написана у 1989 році стаття двох англійських соціологів Брауна та Ленсона (Brown, P., Levinson, S. C., 1978), «Універсалії у вживанні мови: феномен ввічливості» привнесла у соціологічні дослідження 6 загальних принципів ввічливості:

1. Максимум такту: мінімізуйте зусилля для інших; максимізуйте вигоду для інших.
2. Максимум щедрості: мінімізуйте вигоду для себе, максимізуйте зусилля для себе.
3. Максимум схвалення :мінімізуйте зневагу інших, максимізуйте похвалу інших.
4. Максимум скромності: зведіть до мінімуму похвалу себе, максимізуйте зневагу до себе.
5. максимум згоди: мінімізуйте незгоду між собою та іншими, максимізуйте згоду між собою та іншими.
6. максимум симпатії: мінімізуйте антипатію між собою та іншими, максимізуйте симпатію між собою та іншими.»

Українська та європейська мовна картина сприймає похвалу та компліменти як належне, як явище необхідне для нормального обміну інформацією з метою досягнення певної мети. Проте, як ми зазначили вище, концепція відродження «Лі» призвела до чіткого розмежування на Високу та Низьку, саме така класифікація була запропонована американським соціологом Халлом. Виходячи з його досліджень «метою комунікації на високому рівні є спроба приховати бажану інформацію за об'єктивними факторами, такими як погода, навколишнє середовище, розмови про роботу», проте на низькому рівні «розмова є прямою, індивідуально спрямованою, з чітко вираженою метою і спирається на більший спектр вербальних та невербальних способів, уникаючи об'єктивізації» (Zhang C., 2019).

В українській картині світу компліменти та пестливі слова є «пересічним» явищем, проте у китайській, особливо «високій», такі вирази лише базуються логічних чинниках, оскільки китайці намагаються уникати прямого виразу своїх почуттів, проте у контексті сьогодення «низька» мовна культура тяжіє до поступового відкриття власних почуттів та допускає можливість вживання «лінійних» пестоців (Khaneshan, P. Y., & Vonyadi, A., 2016).

«Потреба погодитися з компліментатором спонукає до прийняття компліменту; потреба уникати самохвали мотивує відмову від компліменту, тоді як потреба знайти баланс між двома обмеженнями призводить до висловлювань, які пом'якшують — або відхиляють, або уникають компліменту» (Lin C. Y., Woodfield H., Ren W., 2012).

1.1.1. Похвала у низькій ланці комунікації

З метою подальшого розкриття концепту компліментів та похвали, ми звернули увагу лише на два комунікативних рівня, відносно класифікації Халла, вони обидва будуть відноситися до «низького», це рівні «батько – дитина» та «чоловік і дружина». Обидва рівня також відносять нас до побутового дискурсу, можна вважати одним з найінтимніших, оскільки свій «маленький всесвіт» людина вибудовує на засадах приватності та недоторканості з повною взаємоповагою та порозумінням (Нао, Y.C., 2017). Отже, це те середовище, де людина буде найбільш відвертою у своїх судженнях та почуттях.

你好聪明啊！ 考清华上了大学！ — *nǐ hǎo cōngmíng a! Kǎo qīnghuá shàngle dàxué!*

— 不会啦！ — *bù huì la!*

— *Ти дуже розумний! Поступив до Цінхуа!*

— *Та, що ви!»*

У вище наведеному прикладі ми бачимо доволі лінійний комплімент (похвалу), яка притаманна обом ланкам комунікації, оскільки люди з обох мають звичку хвалити дітей за їх розумові здібності, а також пряму відмову від нього, що прямо вказує на стандарт «відмови» та постанови себе нижче батьків.

«Ти мій розумничок!» на відміну від китайського прикладу, українське дитя буде більш відкритим до отримання подібного роду коментарів, а отже буде відсутня реакція «лицемірства» та «приниження».

你做的饭好吃呀! *Nǐ zuò de fàn hào chī ya!*

У цьому прикладі ми знову бачимо доволі лінійний комплімент ланці «чоловік та дружина», він може навіть не отримати відповіді від рецепієнта, оскільки вважається буденним та не потребує підтвердження.

哪里哪里 *nǎlǐ nǎlǐ* «що ви, що ви», зазвичай є відповіддю на похвалу, ще раз підкреслюючи культуру заперечення власних досягнень, та розкриваючи «скромність».

За парадигмою «скромності» китайців, компліменти та оцінки один одного зазвичай не приймають повністю узгоджені відповіді, а використовують стратегію «зменшення», щоб висловити свою згоду. (Chen, R., Yang, D. 2010).

- 你有一个漂亮的公寓。
- 是的。房租很贵，是一个负担。
- *Nǐ yǒu yīgè piàoliang de gōngyù.*
- *Shì de. Fángzū hěn guì. Zhè shì yīgè fùdān.*
- *У тебе дуже гарна квартира*
- *Так, оренда дуже дорога, це тягар для мене.*

Окремо треба зазначити компліменти, що з плином часу змінили своє значення на відверту образу чи критику. «你又胖了!» *nǐ yòu pàngle!* – Ти потовстішав!, за давніх часів, цей комплімент позначав те, що людина

гарно харчується, а отже має гроші і доступні харчі, проте станом на зараз, більшість людей були б дуже раді почути 你好瘦呀! – Ти так схуд (схудла), оскільки це б підкреслювало той факт, що людина стежить за своїм здоров'ям.

«Більшість китайських жінок почуваються збентеженими, а іноді й приниженими, коли отримують похвалу протилежної статі за своє вбрання чи зовнішній вигляд. В європейській мовній парадигмі вихваляння жіночої зовнішності та одягу є дуже поширеним і природним, навіть якщо це відбувається публічно.» (Chen, R., & Yang, D. 2010) Хоча це твердження китайського дослідника має деяку долю справедливості, останнім часом все більше європейських жінок достатньо вороже відреагують на таку спробу компліменту від незнайомців, проте приймуть її від кола друзів та знайомих.

Одним з ефективних засобів похвали, що буде сприйнята китайцями буде уникнення прямої вказівки на адресат.

这个宫保鸡丁好吃呀! *Zhègè gōng bǎo jī dīng hào chī ya!*

Цей комплімент буде сприйнятим значно краще, оскільки ви виказуєте своє особисте ставлення не до людини, що (у нашому випадку) приготувала їжу, проте до якості самої їжі.

1.1.2. Похвала у високій ланці комунікації

Компліменти людині з вищим статусом, здається, вимагають певної впевненості з боку того, хто робить комплімент, щоб запобігти можливості негативного тлумачення (Eileen Ch, S., 2003).

Розглядаючи компліменти у високій ланці комунікації ми звернули свою увагу на діловий дискурс. «Діловий дискурс – надзвичайно широке поняття, що охоплює як мовну систему (ту її частину, що специфічно орієнтована на обслуговування цієї частини комунікації), так і мовну

діяльність у всій сукупності лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів, що репрезентовані системою різноманітних текстів.» (Андрієць, 2016)

Діловий дискурс, як і інші інституційні типи дискурсу, використовує певну систему професійно-орієнтованих знаків або, іншими словами, має власну підмову (спеціальну лексику, фразеологію) (Андрієць, 2016).

Категорія бізнес спілкування це цілий набір давно встановлених парадигм, які окреслюють кордони, межі та принципи мовної поведінки. Саме у цьому стилі можна легко простежити явище «прихованості інтенцій» мовника, та спроби протестувати наміри адресата.

У нашому дослідженні ми звернемо увагу на фінальну фазу бізнес комунікації, де ми можемо простежити структури «подяка + прощання» та «комплімент + прощання», це допоможе нам у подальшому розкритті концепту «похвали» :

我方非常荣幸能跟贵公司合作! *Wǒ fāng fēicháng róngxìng néng gēn guì gōngsī hézuò!* Ми вважаємо честю співпрацю з вами!

如蒙光,不胜荣幸 *Rú méng guāng, bùshèng róngxìng* Ваш візит є честю для нас.

Вищенаведені приклади розкривають лестиве ставлення до адресата комунікації з метою отримання власної вигоди, та як ми зазначали вище, є базованими на логічних судженнях мовника, якщо звернутися до універсалій Брауна та Ленсона (Brown, P., Levinson, S. C., 1978), ми чітко простежуємо третю концепцію «максимум схвалення».

1.2. Фразеологічні структури як засіб виразу компліментів

Фразеологічна структура кожної мови, це те, що ввібрало в себе етнокультурний код нації, її лінгвістичне ДНК. Цей прошарок мови

функціонує у тісному зв'язку з культурологічними та граматичними аспектами мови.

Фразеологічні структури китайської мови відрізняються від інших лексичних одиниць тим, що вони зазвичай не можуть бути розібрані на складові частини та мають фіксований порядок слів. Ці структури здатні передавати складні концептуальні значення та використовуються в мовленні для вираження певних емоцій, почуттів, думок та ідей. Український мовознавець Федічев О. Є. у статті погоджується з думками інших мовознавців, вказуючи, що чен'юй «значення більш чітко і лаконічно, додає мові краси і яскравого конотативного забарвлення»(Федічев, 2006).

Зазвичай, 成语 cheng yu складаються з 2-4 компонентів, проте є і вирази, що налічують більшу кількість компонентів, та характеризуються структурною цілісністю: 亡羊补牢 *wángyángbǔláo* Краще пізно ніж ніколи. Це приклад типової чотири компонентної структури, що є найбільш поширеною.

Окрім структурної цілісності 成语 притаманна «цілісність значення», через це вони можуть сприйматися як одне слово, а не сукупність морфем, як це функціонує у звичайних словосполученнях. Така особливість ускладнює процес їх перекладу та саме розуміння, вона вимагає поглибленого вивчення культурологічних, та етнолінгвістичних особливостей мови.

«За походженням фразеологізми здебільшого пішли з давньо китайської мови, яка в свою чергу тяжіє до лаконічності передачі інформації, а тобто вживання односкладових слів, відповідно володіє великим полісемічним потенціалом, що також може ускладнювати розуміння та заважати адекватному перекладу виразів» (Федічев, 2006). Наприклад: 不速之客 *bùsùzhīkè* – непроханий гість, у сучасній китайській мові 速 *sù* має значення «швидкість», проте у давньо китайській мові це слово мало значення

«запрошувати». Деякі слова також зберегли граматичні особливості давньої китайської мови, як наприклад, вживання прикметників у значення дієслова, хоча, зауважимо, що сучасні прикметники зберегли предикатні властивості.

Варто також зазначити, що «у чен'юй можна простежити і синтаксичні особливості давньої китайської мови: 时不我待 *shíbùwǒdài* – час не чекає», оскільки у вищенаведеному прикладі додаток стоїть перед дієсловом.» (Федічев, 2006)

Висновки до Розділу 1

Отже, у цьому розділі ми простежили загальну концептуалізацію похвали у китайськомовному середовищі, ми звернули увагу на різнонаправленість похвали у її зіставному аналізі з українськомовною картиною світу. Висвітлений нами феномен «заперечення» та «самоприниження» є абсолютним стандартом реакції пересічних китайців на комплементи. Також, ми простежили лінійність похвали, яка може бути як направлена «догори» (у високій ланці), та вимагатиме неабиякої хоробрості для виказу, а також направлена «донизу» (у низькій ланці) з метою повсякденної пустотливої комунікації. Також, предметом дослідження цього розділу стала фразеологічна структура китайської мови, а саме її здатність передавати концепти та відображати різноманітні реалії мови, поєднуючи в собі генетичну пам'ять народу та граматичні структури давньокитайської та сучасної китайської мови. Досліджень цієї сфери є багато, проте вона залишається невичерпним джерелом для подальших лінгвокультурологічних досліджень.

РОЗДІЛ 2. СПОСОБИ І ЗАСОБИ ВИРАЗУ ПОХВАЛИ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Похвала як і будь-який вербальний акт, метою якого є комунікація між двома та більше особистостями, функціонує у полі мовної картини світу не тільки країни, але й кожної окремої особистості. Вона ввібрала в себе низку суджень, що стали реакцією мовця на дію чи її відсутність. Саме тому у другому розділі нашої роботи ми звернемо увагу на способи і засоби виразу похвали саме крізь призму мовної картини світу, оціночні судження індивідів, та етнокультурний код нації.

2.1. Похвала як засіб виразу позитивної оцінки

Як ми вказували у першому розділі нашого дослідження, похвалою є вербальний акт схвалення дій чи вчинків реципієнта. Вона виступає певною (переважно позитивною) оцінкою дій, а отже необхідно ввести розуміння явища оцінки, у своїх роботах українська мовознавиця Ковальчук Ю. Ю. вказує, що «оцінкою є репрезентація суб'єктивного ставлення людини до об'єктивного світу» (Ковальчук Ю. Ю., 2022). Вона також схематично описує процес створення такого оціночного судження: пізнання (картина світу) → сприйняття → оцінка. (Ковальчук Ю. Ю., 2022).

Надалі у нашому дослідженні ми будемо користуватися вищенаведеною схемою для детального аналізу особливостей реалізації значення похвали, це дозволить нам не тільки досягнути китайську мовну картину світу, а також розкрити особливості сприйняття компліментів та особливості їх виразу.

你做的菜很好吃啊！ *nǐ zuò de cài hěn hào chī a!* – Зроблені тобою страви дуже смачні.

Розбираючи вищенаведений приклад, нам потрібно звернути увагу на саме формування цієї думки, вона базується на явищі передачі особистого смаку, реакції на дійсність, сформованої на власному досвіді. Окремо зазначимо використання 的 *de*, яке у цьому реченні буде вказувати саме на приналежність «приготованих страв» до неназваного «ти», ти самим підкреслюючи направленість компліменту. Зауважимо також на вживання вигуку 啊 *a*, він має семантику піднесеності, таким чином підкреслюючи позитивну налаштованість мовця. Цей приклад є яскравим показником комунікації рівня «я» та «ти», тобто таким, що вказує суб'єктивність мовця і реципієнта (Любимова Ю. С., 2021).

你看，他已经不自高自大！ *nǐ kàn, tā yǐjīng bù zìgāozìdà!* – Дивись, він більше не зарозумілий. Такий приклад демонструє схильність китайської мови показувати «позитивне крізь негативне». Сучасна китайська мова схильна до використання подвійних заперечень, що діють в рамках зрозумілого правила «мінус на мінус дає плюс»: 这件事不会不明白 *zhè jiàn shì bù huì bù míngbái* – Це НЕможливо НЕ зрозуміти, у прямому перекладі українською мовою ми маємо тенденцію уникати подвійного заперечення задля більшої адекватності: «це дуже просто зрозуміти», проте в рамках СКМ структура подвійного заперечення є важливим передачею оцінки (як позитивної так і негативної), оскільки вона є ключовим засобом передачі «позитиву крізь негативне».

你真乖的！ *nǐ zhēn guāi de!* – Ти такий слухняний! Такий ти похвали є типовим для комунікації в середині родини, китайські батьки зазвичай очікують від дитини дотримання певних стандартів, які були нав'язані колективістським суспільством (Yan Z. Wang, 2008). Такі прикметники як 乖 *guāi* – слухняний, 听话 *tīnghuà* – слухаючий батьків, 懂事 *dǒngshì* –

розуміючий соціальні норми, є типовими для виразу «досягнення батьківських очікувань».

Дослідження, що проводилося мовознавцями з області психолінгвістики Yan Z. Wang та Angela R. Wiley та Chi-Yue Chiu, вказує, що виходці з колективістських суспільств, яким на даний момент є китайське є більш підвладними «похвалі, яка сприяє взаємозалежності».

«Похвала, яка сприяє взаємозалежності, що нагадує дитині про досягнуті батьківські стандарти – допомагає підтримувати бажану поведінку; похвала, яка сприяє взаємозалежності, що нагадує дитині про батьківські стандарти, яких вона має досягти – спонукає дитину намагатися розвивати очікувані якості/характеристики від батьків.» (Yan Z. Wang, 2008).

В той час як носії європейських мовних традицій зазвичай хвалять процес, китайські батьки будуть звертати увагу саме на результат дії: 你画了很漂亮 *nǐ huà le hěn piàoliang* – Ти так гарно намалював (намалювала). Використання частки 了 *le* як покажчика зміни стану після дієслова 画 *huà* – малювати, вказує, що сама дія «малювання» мовець оцінює готовий малюнок. Тобто, у картині мовця дитина вже завершила процес і показує довершений результат своєї роботи, тобто і сприйняття його як структурно цілісного, веде до використання оцінних предикатів: 很漂亮 *hěn piàoliang* – «дуже» гарно.

Слід також звернути увагу на речення умовного типу: 少唱高调, 你要是能干, 就来试试。 *Shǎo chàng gāodiào, nǐ yàoshi nénggàn, jiù lái shì shì.* – Не треба пустих балачок, зроби це, якщо зможеш. Таким чином вводить умови, за яких виконавець отримає ту чи іншу «винагороду», хоча даний приклад висвітлює ірреальну модальність умови, він також закладає оптативність, тобто «акт волевиявлення, в якому реалізується бажання мовця зі вказівкою на виконання дії» (Любимова Ю. С., 2019).

2.2. Використання фразеологізмів як засіб реалізації семантики похвали

У вищезгаданих розділах ми вказували, що китайська мова є багатогою на фразеологічні вирази, окремо звернемо увагу на 成语, що виражають компліментарність, тобто схвалюють дії, стан, фізичні чи розумові досягнення реципієнта.

«据越南交响乐团的消息, 越南才华横溢的巴松管演奏家文清河将于 4 月 28 日晚在河内大剧院举行的音乐会上独奏一首世界名曲。他和越南交响乐团的艺术家们将在德国著名指挥家乔纳斯·阿尔伯 (Jonas Alber) 的指挥下演奏» - *Як повідомляє В'єтнамський симфонічний оркестр, талановитий в'єтнамський фаготіст Ван Тхань Ха виконає сольний всесвітньовідомий твір на концерті, який відбудеться у Великому театрі Ханоя ввечері 28 квітня. Він і артисти В'єтнамського симфонічного оркестру виступатимуть під орудою відомого німецького диригента Йонаса Альбера. (越通社, 2023)*

才华横溢 *cái huá héng yì* – «Талановитий і обдарований», у перекладі відбулася редукція другого компонентного слова, оскільки його використання не є притаманним для української мови. Для більш детального розкриття наведеного вище прикладу проведемо компонентний аналіз:

才华 *cái huá* – власне іменник, що позначає «таланти», тобто виступає предметом того за що реципієнт і отримує схвальний відгук.

李白是唐代一位才华横溢的诗人 *lǐbái shì táng dài yī wèi cáihuáhéngyì de shīrén*. – Лі Бай був талановитим поетом часів династії Тан.

横溢 *héng yì* – зазвичай використовується в якості дієслова зі значенням «розливатися», «виходити з берегів», це значення також зберігається у фразеологізмі, що розглядається нами, оскільки саме в цьому виразі, слово

отримує семантику «відсутності меж», таким чином вказуючи на «неймовірний хист», «безмежну обдарованість» реципієнта.

«作为一名以“别致可爱、经验丰富、聪明伶俐”自诩的前英国航空公司乘务员，露茜有时候甚至在去健身房锻炼之前都要做头发。」 – «Колишня стюардеса British Airways, яка характеризує сама себе як «шикарну, досвідчену та розумну», Люсі іноді робить зачіску навіть перед тим як відвідати спортзал. (stewardess 是什么意思, 女性的, 轮船, 飞机, 游览车等上面的女性服务员, 女服务员, 女服物员翻译- 生物医药大词典, б. д.)

Цей приклад містить інтерсуб'єктивну модальність, оскільки оцінка мовця спрямована на себе самого. Також тут можна простежити реальну модальність, так як зазначена характеристика є фактом для мовця. Отже, у цьому прикладі прослідковується прецедент самооцінки, в якому особа сама визначає свої найкращі якості.

聪明伶俐 *cōngmíng línglì* – є тим 成语, який базується на двох словах з синонімічним значенням 聪明 *cōngmíng* – розум, розумний; 伶俐 *línglì* – розумний, проте так само це слово має значення «чисті думки», тобто описує людину, чиї думки та моральна поведінка є прийнятною для суспільства та відповідає чеснотам. Такий тип 成语 де обидва компонента несуть приблизно однакове сенсовне навантаження, зазвичай є засобом метафоричної гіперболізації, тобто особливого підкреслення чеснот або вад людини.

«黄溪连大使在致辞中表示，中国驻菲使馆一直高度重视菲华文教育，并于 2014 年设立“中国大使教育基金”奖助学金，奖学金激励勤奋好学、德才兼备、全面发展的学生，助学金资助学习刻苦、品行良好、家境清寒的学子。」 – Посол Хуан Сілян сказав у своїй промові, що Посольство Китаю на Філіппінах завжди надавало великого значення філіппіно-китайській освіті та заснувало стипендію «Фонд освіти посла Китаю» у

2014 році. Для студентів з гарною поведінкою та поганим сімейним походженням. (中国新闻网, 2022.)

Аналізуючи вищенаведений приклад, ми звернули увагу, на використання «похвали, яка сприяє взаємозалежності, що спонукає до дотримання та досягнення стандартів» (Yan Z. Wang, 2008). Оскільки, лише ті, хто відповідає певним критеріям мають право користуватися благами, про які йдеться мова. Окремо розглянемо фразеологізми, що були вжиті:

勤奋好学 *qínfèn hàoxué* – наполегливий у навчанні. Фразеологізм складається з дієслівної частини 勤奋 *qínfèn* – з ентузіазмом братися за щось, та прикметникової частини 好学 *hàoxué* – легкий (у контексті навчання). Цей фразеологізм використовується щодо людини, яка відкрита для отримання нових знань, та є відкритою у цьому питанні, його можливо використовувати як похвалу за академічні досягнення учнів (дитини). Також варт зазначити, що у нашому прикладі простежується актуалізація результативності, тобто похвали по факту досягнення результату.

品行良好 *pǐnxíng liánghǎo* – гарна поведінка, цей вираз складається з іменної частини 品行 *pǐnxíng* – поведінка, та предикатної частини, що виражена прикметником 良好 *liánghǎo* – гарний, чарівний. Окремо, звернемо увагу, що в другій частині прикметник знаходиться у найвищому ступені порівняння, підкреслюючи гіперболізованість вимог.

我只有一个机会让这孩子出道一定得一鸣惊人 *wǒ zhǐyǒu yīgè jīhuì ràng zhè hái zǐ chūdào yīdìng dé yīmíngjīngrén* – У мене є лиш один шанс на гарний дебют з цим хлопцем, він має бути епічним.

一鸣惊人 *yīmíngjīngrén* – прокинутися відомим, в буквальному сенсі отримати швидко славу. 一鸣 *yīmíng* – «один» звук, тобто щось короткотривале, 惊人 *jīngrén* – здивувати людей, буквально справити враження на них. Однак, слава та успіх отримані так швидко, самі є доволі

короткими, ця ідіома має й негативну конотацію, схожою з англійським «one hit wonder» – «виконавець одного хіта». Воно позначає, що людина, лиш одного разу досягла успіху, а її інші спроби були приречені на провал. Отже, аби уникнути негативної конотації, потрібно звертати увагу на наявність контексту в якому вживається даний вираз аби він не став «хибною похвалою».

«矢野则隆对神韵演员的技艺赞不绝口，并很惊讶能看到有西方面孔的演员帮助弘扬中国传统文化。他说，「演员们充满活力，所展现的一切都美妙非凡，美不胜收。非常棒，非常棒，卓越非凡。」矢野则隆还说，原以为所有演员都是中国人，但却发现有一个西人男孩也在表演，这令他感到惊讶。」 *Норірака Яно був схвально налаштованим щодо майстерності акторів «Shen Yun» і був здивований, побачивши акторів із західним обличчям, які допомагають популяризувати традиційну китайську культуру. Він сказав: «Актори сповнені енергії, і все, що вони показують, є фантастичним і прекрасним. Це чудово, це чудово, це надзвичайно». Він також зауважив, що вважав, що всі актори є китайцями, і був дуже здивований наявністю їх західних колег у шоу. (希望之声, 2023)*

Один з маркерів похвали вираженої фразеологізмом 卓越非凡 *zhuóyuè fēifán* – «неймовірно», що складається з двох синонімічних за значенням слів 卓越 *zhuóyuè* – перевищувати, видатний, 非凡 *fēifán* – незвичний, неординарний. В контексті речення де мовець виказує власне здивування та захват, дана ідіома може виступати як вищий ступінь схвальної оцінки, оскільки підкреслює незвичайне походження, та його «видатні» характеристики. Також, у прикладі згадується притаманне молодіжному соціолекту 非常棒 *fēicháng bàng* – дуже круто! Такий засіб виразу схвальної оцінки світу притаманний низькій ланці комунікації,

проте може продемонструвати наближеність мовця до слухача, особливо якщо йдеться про людей з різних вікових категорій.

Висновки до Розділу 2

У другому розділі ми простежили і дослідили використання різних фразеологізмів для виразу значення похвали, користуючись методом компонентного аналізу, тобто, розбиваючи єдине (структурне) ціле на його складові компоненти. Такий вид аналізу допоміг нам детально проаналізувати семантичне та семіотичне значення кожного окремого компоненту.

Короткострокове порушення структурної цілісності, з метою детального аналізу усіх складових, не призвело до тотальної втрати сенсу, а наприклад дозволило нам з точки зору мовної картини світу, та ситуацій у кожній окремій ситуації.

Використання запропонованої Ковальчук Ю. Ю. схеми: пізнання (картина світу) → сприйняття → оцінка (Ковальчук Ю. Ю, 2022). Дозволило нам відтворити умови формування того чи іншого оціночного судження (у нашому дослідженні – схвального).

Задля виконання завдання продиктованого метою нашого дослідження, ми простежили функціональні особливості засобів виразу похвали за допомогою компонентного аналізу, що підтвердило наявність структурного та семантичного зав'язків у фразеологічних структурах, найпопулярнішим з яких є синонімічний зв'язок.

ВИСНОВОК

Ми розглядали загальну концептуалізацію похвали в китайському середовищі та порівнювали її з українською культурою. У дослідженні відзначили, що пересічний китаєць часто відрікається від отриманих компліментів, що є стандартним явищем для культури колективізму, де безособове «я» все більш стає «я» суспільним, а отже схвалення (та інші оціночні судження) все більш виражаються самим суспільством, а не особою мовця. Це не означає відмову від власної думки, а вказує на зміщення акцентуалізації в китайській картині світу.

Ми також проаналізували дві різні лінії похвали: направлену догори, що вимагає високої хоробрості від висловлювача, та направлену донизу, яка використовується для повсякденної комунікації. Окрім цього, ми вивчали фразеологічну структуру китайської мови та її здатність відображати різноманітні концепти та реалії мови, поєднуючи в собі генетичну пам'ять народу та граматичні структури давньокитайської та сучасної китайської мови.

Розглядаючи фразеологічну структуру китайської мови, як окремий її елемент, а також один із засобів (способів) виразу схвального оціночного судження, ми звернули увагу на високу кількість ідіом з синонімічним зв'язком, де обидві частини є доповненням одне одної з легким зміщенням сенсового навантаження.

Крім того, фразеологізми часто використовуються у повсякденному спілкуванні, тому знання фразеології допоможе взаємодіяти з китайцями більш ефективно та виразно. Вивчення фразеології також сприятиме поглибленню граматичних та лексичних знань китайської мови, адже багато фразеологізмів містять у собі складні граматичні структури та незвичні словосполучення.

Розкриття глибинних сенсів кожного окремого фразеологізму – є справою важкою, потребує багато часу і самовіддачі. Проте, поглиблене вивчення фразеології китайської мови має значення не тільки для збагачення мовних знань, але й для кращого розуміння культури та традицій Китаю, а також для покращення комунікації з китайськомовними співрозмовниками.

Наше дослідження може стати фундаментом для подальшого вивчення лінгвокультурологічних, етнолінгвістичних, психолінгвістичних особливостей сучасної китайської мови. Оскільки, ми звернули увагу не тільки на способи і засоби виразу похвали, а також їх сприйняття співрозмовником.

Це поле досліджень є невичерпним та має потенціал для подальших лінгвокультурологічних досліджень. Висновки, зроблені на основі цього дослідження, надають можливість краще зрозуміти особливості китайської мови та культури.

论文摘要

我们思考了中国环境中赞美的一般概念化，并将其与乌克兰文化进行了比较。 该研究指出，普通中国人经常否认收到赞美，这是集体主义文化中的一种标准现象，在集体主义文化中，非个人的自我越来越成为公众的自我，因此赞同（和其他评价性判断）越来越多地由社会本身表达，而不是说话的人。 这并不意味着拒绝自己的观点，而是表明中国人对世界的看法发生了转变。

我们还分析了两种不同的赞美方式：向上，需要说话者非常勇敢；向下，用于日常交流。 此外，我们结合人类的遗传记忆和古汉语和现代汉语的语法结构，研究了汉语的短语结构及其反映语言各种概念和现实的能力。

考虑到汉语的短语结构作为其单独的元素，以及表达积极评价判断的手段（方法）之一，我们提请注意大量具有同义连接的成语。

此外，日常交际中经常会用到用语，掌握用语知识将有助于您更有效、更有表现力地与汉语进行交流。 短语学的研究也将有助于加深汉语语法和词汇知识，因为许多短语单位包含复杂的语法结构和不寻常的单词组合。

揭示每个单独用语的深层含义是一项艰巨的任务，需要大量时间和奉献精神。 然而，深入学习汉语用语不仅对于丰富语言知识很重要，对于更好地了解中国文化和传统，以及增进与说汉语的对话者的交流也很重要。

我们的研究可为进一步研究现代汉语的语言学、文化学、民族语言学和心理语言学特征奠定基础。 因为，我们不仅要注意表达赞美的方式方法，还要注意对话者对他们的看法。

这一研究领域取之不尽，用之不竭，具有进一步语言和文化研究的潜力。本研究得出的结论为更好地理解中国语言和文化的特点提供了机会。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрієць, М. А. (2016). ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ВВІЧЛИВОСТІ У КИТАЄМОВНОМУ ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ. *МОВА І КУЛЬТУРА*, 337.
2. Ковальчук Ю. Ю . (2022). ОЦІННІ ПРЕДИКАТИ ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ОЦІНКИ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ. *MESSENGER of Kyiv National Linguistic University. Series Philology*, 25(1), 70-78.
3. Ковальчук, А. (2022). СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕНЮЙ ІЗ КОНЦЕПТОМ ЖИТТЯ У ПРОЦЕСІ ВИЧЕННЯ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ. *Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції* , 1, 57.
4. Любимова, Ю. С. (2019). Засоби реалізації категорії оптативності в сучасній китайській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*, (43), 154-157.
5. Любимова, Ю. С. (2021). ІНТЕРСУБ'ЄКТИВНИЙ ВИМІР ДОСЛІДЖЕННЯ МОДАЛЬНИХ МАРКЕРІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ. *Китаєзнавчі дослідження*, (3), 179-190.
6. Науменко, Л. *ДІЛОВИЙ ДИСКУРС ТА ЙОГО ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ*. Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, 2003.
7. Секіна, Н. Д. (2019). Класифікація фразеологізмів китайської мови. *Dspace.hnpu.edu.ua*.
8. Федічев, О. (2006). “ЧЕН ЮЙ” ЯК НАЙПОШИРЕНІШИЙ ВИД ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У КИТАЙСЬКІ МОВІ. *Українська орієнталістика*, 1, 84–90.

9. Basciano, B., Gatti, F., Morbiato, A., Tao, H., Gang, H., & Zhang, J. (2020). *Sinica venetiana 6 Corpus-Based Research on Chinese Language and Linguistics edited A Corpus-Based Investigation of Manner/State Complement Constructions in Mandarin Chinese*. 6. <https://doi.org/10.30687/978-88-6969-406-6/001>
10. Bear, G. G., Chen, D., Mantz, L. S., Yang, C., Huang, X., & Shiomi, K. (2016). Differences in classroom removals and use of praise and rewards in American, Chinese, and Japanese schools. *Teaching and Teacher Education*, 53, 41-50.
11. Brown, P., & Levinson, S. C. (1978). Universals in language usage: Politeness phenomena. In E. N. Goody (Ed.), *Questions and politeness: strategies in social interaction* (pp. 56-311). Cambridge University Press.
12. Chen, R. (1993). Responding to compliments A contrastive study of politeness strategies between American English and Chinese speakers. *Journal of Pragmatics*, 20(1), 49–75. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(93\)90106-y](https://doi.org/10.1016/0378-2166(93)90106-y)
13. Chen, R., & Yang, D. (2010). Responding to compliments in Chinese: Has it changed? *Journal of Pragmatics*, 42(7), 1951–1963. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2009.12.006>
14. Eileen Ch, S. (2003). *Compliment Response Strategies in Mandarin Chinese: Politeness Phenomenon Revisited* (pp. 157–183). Concentric: Studies in English Literature and Linguistics.
15. Hao, Y.-C. (2017). Concentric: Studies in Linguistics Chinese ESL Speakers' Compliment Behavior in English and in Chinese. *Concentric: Studies in Linguistics*, 43(1), 77–104. <https://doi.org/10.6241/concentric.ling.43.1.04>
16. Khaneshan, P. Y., & Bonyadi, A. (2016). The Investigation of Compliment Response Patterns across Gender and Age among Advanced EFL

- Learners. *Journal of Language Teaching and Research*, 7(4), 760.
<https://doi.org/10.17507/jltr.0704.17>
17. Lin, C. Y., Woodfield, H., & Ren, W. (2012). Compliments in Taiwan and Mainland Chinese: The influence of region and compliment topic. *Journal of Pragmatics*, 44(11), 1486–1502.
<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2012.06.012>
18. POMERANTZ, A. (1978). Compliment Responses. *Studies in the Organization of Conversational Interaction*, 79–112.
<https://doi.org/10.1016/b978-0-12-623550-0.50010-0>
19. Ren, W., Guo, Y., & Wei, L. (2022). Chinese young people's attitudes towards translanguaging in self-praise on social media. *Journal of Pragmatics*, 198, 93-103.
20. Wang, Y. Z., Wiley, A. R., & Chiu, C. Y. (2008). Independence-supportive praise versus interdependence-promoting praise. *International Journal of Behavioral Development*, 32(1), 13-20.
21. Wu, R.-J. R. (2011). A conversation analysis of self-praising in everyday Mandarin interaction. *Journal of Pragmatics*, 43(13), 3152–3176.
<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2011.05.016>
22. Zhang, C. (2019). A Study on Politeness Principle of Intercultural Communication of HCC and LCC. *Proceedings of the 2019 3rd International Seminar on Education, Management and Social Sciences (ISEMSS 2019)*. <https://doi.org/10.2991/isemss-19.2019.141>
23. Zhuang, J. C., & He, A. Y. (2019). Managing multiple identities: A new perspective on compliment responses in Chinese. *East Asian Pragmatics*, 5(1), 9–39. <https://doi.org/10.1558/eap.38489>
24. 秀文夏. (2009). 《海外华文教育》第3期(总第52期)(pp. 12–18).
https://oec.xmu.edu.cn/_local/C/F1/D0/44B458ED4B7D8B081B04A7869D3_854908D5_726AF.pdf?e=.pdf

25. *stewardess* 是什么意思, 女性的, 轮船, 飞机, 游览车等上面的女性服务员, 女服务员, 女服物员翻译-生物医药大词典. (б. д.). 生物谷-生物在线词典, 医药大词典, 生物医药词典
biodic.cn. <https://dict.bioon.com/detail.asp?id=3c0f1173287>
26. 中国新闻网. (2022). Chinanews daily.
<https://chinanews.com/wap/detail/chs/zw/9267480.shtml>
27. 希望之声. (2023). 希望
www.soundofhope.org. <https://www.soundofhope.org>
28. 越南才华横溢的巴松管演奏家在河内独奏世界名曲 | 文化 | Vietnam+ (VietnamPlus). VietnamPlus. <https://zh.vietnamplus.vn/越南才华横溢的巴松管演奏家在河内独奏世界名曲/186238.vnp>